

Helmut Schmidt: Een autoriteit tot zijn dood

Achtergrond - 10 november 2015 - Auteur: Wiebke Pittlik

Oud-kanselier Helmut Schmidt is overleden. Hij was al sinds 1982 geen kanselier meer, maar Duitsland luisterde nog steeds als de intellectuele autoriteit zich uitliet over de actualiteit.

Ze heten allebei Helmut van hun voornaam, maar daar houdt de gelijkenis wel op: Helmut Schmidt was de voorganger van kanselier Helmut Kohl en in alles zijn tegenpool. Schmidt was een intellectuele sociaal-democraat, een pragmaticus die goed kon analyseren en wars was van luchtfietserij. "Wie visioenen heeft, moet naar de dokter gaan", is een van zijn beroemdste citaten.

Schmidt wordt geroemd als scherpzinnig raadgever. Tot op hoge leeftijd voorzag hij veel actualiteiten van commentaar via de media, en zijn mening werd serieus genomen. "Zijn beoordelingsvermogen en zijn raad zullen we missen", tweette SPD-leider Sigmar Gabriel dinsdag. "Wij Duitsers hebben een vaderfiguur verloren", zei SPD'er en minister van Buitenlandse Zaken Frank Walter Steinmeier.

'Wij Duitsers hebben een vaderfiguur verloren'

De NDR berichtte dinsdag dat Merkel in haar fractievergadering memoreerde hoe ze voor het eerst van Helmut Schmidt had gehoord; via de radio toen er in 1962 een overstroming was in Hamburg. Senator Schmidt maakte indruk als crisiscoördinator. Hij schakelde het leger en de NAVO in, ongehinderd door wettelijke bevoegdheden, om te zorgen dat zoveel mogelijk burgers werden gered.

Schmidt, die geboren is in 1918 en de oorlog als soldaat aan het front heeft doorgebracht, maakte snel carrière binnen de SPD. Na een aantal jaren in Hamburg werd Schmidt fractievoorzitter voor de SPD in de Bondsdag en in 1969 maakte kanselier Willy Brandt hem minister van Defensie. In 1972 werd hij minister van Financiën, tot hij in 1974 na het aftreden van Willy Brandt door de Bondsdag werd gekozen tot kanselier.

Kanselier Schmidt kreeg te maken met een flinke economische crisis en met de terreur van de Rote Armee Fraktion (RAF). De Koude Oorlog was nog in volle gang en Schmidt zette het beleid van toenadering tot de DDR van Willy Brandt voort.

Zeer geliefd was hij als kanselier niet, volgens het in memoriam in de Süddeutsche Zeitung. Het waren moeilijke tijden, met stijgende werkloosheid, en Schmidt was meer intellectueel en direct dan hartelijk en warm.

Schmidt streek velen tegen de haren in door zich in te zetten voor het Navo-dubbelbesluit. Als reactie op de Russische stationering van middellangeafstands-kernwapens zouden de Verenigde Staten kruisraketten in Europa plaatsen. Tegelijk werd Rusland aangeboden afspraken te maken over de beperking van deze wapens. Binnen en buiten de SPD kreeg Schmidt veel kritiek op dit beleid. In 1982 blies de liberale FDP de coalitie met de SPD op door zich achter een motie van wantrouwen van de CDU te scharen. Het was CDU'er Helmut Kohl die hem opvolgde als kanselier.

Bundesarchiv, B 145 Bld-F091001-0018
Foto: Wenzel, Ulrich 10. Oktober 1981

Schmidt werd mede-uitgever en columnist van de weekkrant Die Zeit. Hij bleef in de decennia na zijn kanselierschap zeer zichtbaar in het publieke debat. Zijn moreel kompas werd door velen gewaardeerd. Opvallend aan Schmidt was dat hij altijd rokend te zien was. Hij was de enige Duitser voor wie alle rookverboden aan de kant werden gezet en kon het zelfs maken op televisie te roken. Zijn vrouw, Loki, was ook zeer zichtbaar en geliefd. Het stel kende elkaar nog uit hun jeugd en is 68 jaar getrouwd geweest, tot Loki in 2010 overleed.

"Schmidt was kanselier in een periode van crisis en verwarring. Hij positioneerde zichzelf met succes als kapitein op het schip in kolkende zee", zegt historicus Hanco Jürgens van het Duitsland Instituut. "Hij was in alles het tegendeel van zijn opvolger Helmut Kohl: een keiharde werker met een intellectuele inslag, pianist en zeiler, een typische Norddeutscher uit Hamburg. Zijn reputatie groeide met de jaren omdat hij uit volle overtuiging stond voor zijn keuzes. Zijn opvolgers wordt vaak verweten daarin minder standvastig te zijn."

Dinsdagavond zijn zowel op de ARD als op de ZDF ingelaste uitzendingen over de overleden oud-kanselier. Ook [Bureau Buitenland op Radio 1](#) besteedt aandacht aan zijn overlijden, met historicus Hanco Jürgens van het Duitsland Instituut.

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel: <https://duitslandinstituut.nl/artikel/13945/helmut-schmidt-een-autoriteit-tot-zijn-dood>